

PATVIRTINTA
Klaipėdos „Smeltės“ progimnazijos
direktoriaus 2020 m. balandžio 10 d.
įsakymu Nr. V-47

KLAIPĖDOS „SMELTĖS“ PROGIMNAZIJS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS BEI INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klaipėdos „Smeltės“ progimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu “Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo” 2017 m. kovo 22 d. Nr. V-190.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti progimnazijoje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi kiekvienam mokiniui ir mokytojui.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto, patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Klaipėdos „Smeltės” progimnazijoje.

4. Tvarkos aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurto ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo smurtaujančių/besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą/patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. kiekvienas progimnazijos bendruomenės narys turi mokėti tinkamai reaguoti smurto ir patyčių situacijoje.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.2. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. Patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

6.4. Besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.5. Patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

6.6. Patyčių stebėtojas – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.7. Patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis progimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.8. Patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.9. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos progimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Smurtas- sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį, tai atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

8. Smurto rūšys:

8.1. fizinis smurtas - tai faktinę ar potencialią fizinę žalą sukeltantys veiksmai, sąveikos tų asmenų, kurie yra atsakingi už vaiką, turi jo pasitikėjimą ar santykinę valdžią ir kontrolę;

8.2. seksualinis smurtas - tai vaikų ir paauglių įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, kurią nepilnai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kuri pažeidžia socialinius tabu ir kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną;

8.3. emocinis smurtas - tai judėjimo laisvę apribojantys veiksmai, nuvertinimo, menkinimo, žeminimo, šmeižto, grasinimo, gąsdinimo, atskyrimo, kvailinimo ar kitokie ne fizinio kontakto priešiški elgsenos modeliai, sukeltantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą vaiko fizinei, emocinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir vystymuisi. Šie veiksmai yra sąmoningai atliekami asmens, turinčio tiesioginę valdžią, galią vaiko atžvilgiu ar vaiko pasitikėjimą.

9. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II SKYRIUS

SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

10. Smurto, patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi progimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyje dalyvauja visi progimnazijos bendruomenės nariai.

11. Progimnazijos direktorius yra atsakingas už Klaipėdos „Smeltės“ progimnazijos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą.

12. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas atsakingas už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio progimnazijos prevencijos priemonių plano parengimą (Vaiko gerovės komisijos ir krizių valdymo programos dalis), pristatymą progimnazijos Mokytojų tarybai, ataskaitų parengimą.

13. Smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja progimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininkas.

14. Pagalbos mokiniui specialistai (psichologė, soc.pedagogė) kasmet:

14.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

14.2. atlieka progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą, patyčias analizę;

14.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą, patyčias analizės duomenimis, rengia prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

14.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

14.5. teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, progimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

14.6. esant reikalui, teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl Klaipėdos „Smeltės“ progimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos tvarkos aprašo tobulinimo;

14.7. atlieka kitus progimnazijos smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

15. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą, patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis ir smurtu.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

16. Visais įtariamų ir realių patyčių ir smurto atvejais kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

16.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias ar smurtą– nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;

16.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi ar smurtauja, progimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

16.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar progimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

16.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtavimo atvejus, elektroninių patyčių atveju, pateikia išsaugotus įrodymus.

16.5. Jei patyčios vykdomos vedant nuotolinio mokymo pamoką mokytojas turi:

16.5.1. užfiksuoti įrodymus (įrašydamas pokalbį arba nufotografuodamas ekrane žinutes ar rodomas fotografijas),

16.5.2. nedelsiant pašalinti mokinį iš pamokos įrašant „n“ raide,

16.5.3. pranešti apie incidentą mokinio tėvams ir klasės vadovui,

16.5.4. raštu informuoti progimnazijos direktorių.

16.6. jei informuoja tiesiogiai Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą ar socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (rekomenduojama forma 2 priede).

17. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurto atvejus:

17.1. išsiaiškina smurto ar patyčių situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

17.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

17.3. užpildo pranešimo apie patyčias ar smurtą formą (rekomenduojama forma 2 priede); ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui, psichologui ar socialiniam pedagogui;

17.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos pirmininku, psichologu ar socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

18. užpildytą formą priėmęs asmuo (Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologas ir socialiniai pedagogas) formą registruoja Patyčių/smurto registracijos žurnale (žurnalas laikomas Vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete):

18.1. imasi spręsti patyčių situaciją;

18.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja progimnazijos vaiko gerovės komisijos sušaukimą.

19. Vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

19.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

19.2. informuoja progimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

19.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

20. Vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti progimnazijos direktorių, kuris imasi progimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

21. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti progimnazijos direktorių, kuris imasi progimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

22. Progimnazijos direktorius, sužinojęs apie progimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias arba progimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

23. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius progimnazijos teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

24. Mokyklos informacinių technologijų inžinierius konsultuoja mokytojus, padeda jiems saugiai vykdyti nuotolinį mokymą ir užkirsti kelią galimiems elektroninio smurto atvejams.

IV SKYRIUS BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

25. Progimnazija, spręsdama patyčių ir smurto atvejus mokykloje, bendradarbiauja su įvairiomis organizacijomis bei institucijomis:

25.1. Klaipėdos pedagogine- psichologine tarnyba (tarnyba gali pravesti papildomus mokymus pedagogams, kaip reikėtų dirbti smurto atveju mokykloje);

25.2. Klaipėdos miesto policijos komisariatu;

25.3. Klaipėdos miesto Vaiko teisių apsaugos tarnyba (smurto atveju mokykla privalo pranešti VTAT apie nukentėjusius vaikus; VTAT specialistai turi daugiau juridinių įgaliojimų darbui su socialinės rizikos šeimomis; mokykla gali įtraukti VTAT specialistus į prevencinę veiklą);

25.4. nevyriausybinėmis organizacijomis (Atviros erdvės, DPJC);

25.5. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuru;

25.6. Klaipėdos miesto psichikos sveikatos centru.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.